

TALABALARGA CHET TILINI O'QITISHDA VEB-KVESTNING AHAMIYATI

Jo'rayeva Gulmira Zufarjon qizi
FarDU chet tillari kafedrası

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17933000>

Annotatsiya. Veb-kvestlar virtual ta'lim tizimi hisoblanmaydi, shunchaki ular kurslarning bir qismi bo'lishi mumkin. Ular biz oddiygina qo'shilishimiz mumkin bo'lgan veb-sahifadir.

Kalit so'zlar: integratsiyalash, internet navigatsiyasi, loyiha, Berni Dodj, Tom Mart, Karmen Barba, gadjetlar.

Bugungi kunda dunyo oliy ta'lim muassalarida ta'limning integratsiyalashuvi jarayonida chet tilini o'qitishda talabalarning kreativligini rivojlantirish, kasbiy hamda konstruktorlik-texnologik kompetentlikni ta'limning innovatsion texnologiyalari asosida shakllantirish, oliy ta'limda ilg'or texnologiya va dasturiy ta'lim vositalaridan keng foydalanish, o'qitishning an'anaviy va zamonaviy usullarini integratsiyalash masalalari dolzarb vazifalardan biri sifatida e'tirof etilmoqda.

Ko'p hollarda chet tilini o'qitishda talabalarga internetda qidiruv o'tkazishni taklif qilish keng tarqalgan va xavfli amaliyotdir. Chunki internetda ko'plab manbalar mavjud va o'qituvchi talabalar foydalanadigan axborotlarning ishonchliligini nazorat qila olmaydi.

Zamonaviy oliy ta'lim mustaqil tanqidiy va ijodiy fikrlashni rivojlantirishda samarali bo'lishi kerak bo'lgan o'quv jarayonini tashkil etishning yangi turlari va shakllarini topishga qaratilgan. Ushbu vazifani bajarish uchun ko'plab o'qituvchilar internet resurslaridan foydalangan holda loyiha texnologiyasini faol ravishda amalga oshirmoqdalar. Biroq, internetdagi ma'lumotlarning sifatli loyiha ustida ishlash jarayonini murakkablashtiradi. Ushbu muammoning yagona mumkin bo'lgan yechimi veb-kvest texnologiyasidir. "Kvest" so'zi ingliz tilidan "topshiriqlarni bajarish orqali tadqiqot faoliyatini amalga oshirish" deb tarjima qilingan (Andreeva, 2004). "Internet tomonidan taqdim etilgan kurslarni o'z o'quv dasturlariga integratsiya qilish uchun talabalar orasida eng mashhur ta'lim strategiyalaridan biri bu veb-kvestdir. "Integratsiya" bu o'quv rejasining maqsadlariga erishish va bitiruvchilarga o'rganish imkoniyatlarini taqdim etish uchun sinfning kundalik faoliyatida taklif qilinadigan kurslar va ma'lumotlardan foydalanishni anglatadi. "Internet navigatsiyasi" yoki "yangi texnologiyalar" dan foydalanishni o'rganishingiz shart emas, lekin ushbu turdagi mahoratni ham o'rganasiz. U bizda mavjud bo'lgan axborot texnologiyalarini taklif qiladigan tillardan foydalangan holda tarix, tabiat, matematika yoki tilni o'rganish bilan shug'ullanadi.

Rasman model birinchi martrta 1995-yil San Diego shtat universitetida Berni Dodj va Tom Mart tomonidan veb-kvest nomidan foydalangan holda ishlab chiqilgan. Ta'lim oluvchilarga ta'lim berishning zamonaviy, innovatsion yondashuvlar asosida tashkil etish, asosan kvest, veb-kvst texnologiyasi asosida tashkil etish quyidagi imkoniyatlarni yaratadi: o'quvchi sarguzasht ichida mustaqil izlanadi, muammoni aniq yechimini topishga intiladi, dars davomida doimiy diqqatini jamlaydi, ta'lim jarayonida gadjetlar va kompyuterdan samarali foydalanish imkonini beradi.

Veb-kvestlar oliy ta'lim muassasalari o'qituvchilari tomonidan o'qitish resursi sifatida foydalaniladi, talabalarga tanqidiy fikrlashni, ijodkorlikni, qaror qabul qilishni rivojlantirish uchun tadqiqotlar orqali rag'batlantiradigan internetda taqdim etilgan resurslarga asoslangan, shuningdek, axborotni qabul qilish, o'zgartirish va ishlab chiqarish kabi boshqaruv ko'nikmalarini rivojlantirish va axborot jamiyati bilan bog'liq vakolatlarni rivojlantirishni qo'llab quvvatlaydi.

Veb-kvest ta'lim va hamkorlikda o'rganishning konstruktivistik (bu tajribani bilim olishning eng yaxshi usuli deb hisoblaydigan ta'lim falsafasi) nazariyalarda nazariy yordamga ega, shuning uchun uni o'quv jarayonida qo'llash talabalar va o'qituvchilar uchun foyda keltiradi. Talabalar uchun ham bir nechta imtiyozlarni taqdim etadi. Tadqiqot ko'nikmalarini, tanqidiy fikrlashni, ijodkorlikni va qaror qabul qilishni rivojlantirish; metakognitiv qobilyat (nepalcha tarjimada fikrlar va tushunish jarayonini anglab olish va o'z ichki fikrlarimizni kuzatish qobilyati), internet resurslari bilan tadqiqotga asoslangan faoliyat; jamoada ishlash, o'zaro ta'sir va fikr almashish; kontekstli ta'lim (asosiy birligi muammoli vaziyat bo'lib, u o'quvchining samarali fikrlashini qamrab oladi), o'z-o'zini o'rganish va doimiy motivatsiya. Shuningdek, veb-kvest o'qituvchilar uchun ham ko'plab qulayliklarni yaratib beradi. O'quv ishlarini innovatsiya qilish va ta'limga AKTdan foydalanishni kiritish; talabalarning bilim olishiga yordam beruvchi va vositachi sifatidagi rolini ijro etish; ta'lim bazalariga bepul kirish; harakat tadqiqotlarini rag'batlantirish;

Veb-kvest asoschisi Berni Dodj quyidagicha ta'rif bergan: talabalarga internetdagi mavjud resurslardan foydalanmoqchi bo'lgan ma'lumotlarning barchasini yoki ko'p qismini olishga qaratilgan tadqiqot yoki so'rov faoliyatidir". ("Five rules of writing a great webquests")

Karmen Barba esa, " talabalarning vaqtini hisobga oladigan internet resurslari bilan boshqariladigan tadqiqot faoliyatidir. Bu har bir kishi bir qismi uchun javobgar bo'lgan kooperativ ishdir. Bu yuqori darajadagi kognitiv qobilyatlardan foydalanishni talab qiladi va ma'lumotni o'zgartirishga katta ahamiyat beradi" deb aytgan ("Internet research with webquest").

Bu internet veb-xizmatidan foydalangan holda talabalar o'z bilimlarini faol ravishda qurishlari mumkin bo'lgan, lekin o'qituvchi sahifalarni qidirishni osonlashtiradigan faoliyatni tashkil etish haqida.

Bu o'qituvchi o'z zimmasiga oladigan ish bo'lib, talabalarning motivatsiyasini oshiradi va ularda hamkorlikda ishlashga munosabatni rivojlantiradi

O'qituvchi rejalashtiradigan va tayyorlaydigan har qanday loyiha singari, u vaqt va kuch sarflaydi.

Veb-kvestlar g'oyasi yana bir asosni o'z ichiga oladi: o'qituvchilar, ularning metodologiyasi bilan tanishgandan so'ng, o'zlarining talabalar guruhining talablariga mos keladigan o'zlarining veb-kvestlarini yaratadilar. Bundan tashqari, turli o'qituvchilarning ishlari birgalikda ko'rib chiqiladi, shuning uchun ko'pchilik o'z ishlarini turli internet saytlariga yuklaydilar.

Xulosa qilib aytganda, veb-kvestlar o'quvchilarimizda faol o'rganish va ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradigan kuchli vositadir.